

ЗА ПРАВОСЛАВНАТА ВЯРА
КРАТКО ВЕРОУЧЕНИЕ

ЗА ПРАВОСЛАВНАТА ВЯРА: КРАТКО ВЕРОУЧЕНИЕ

Всички права са запазени. Славянобългарски манастир "Св. Вмчк Георги Зограф"©, Света Гора, Атон, 2003 г.

Съдържание

Предисловие	v
НАЧАЛНИ СВЕДЕНИЯ	1
За Бога	1
За молитвата	1
Кога Бог чува нашата молитва	2
Къде и кога може да се молим на Бога	2
За храма	2
За светите икони	2
Как се изобразява Бог на светите икони	3
Кого, освен Бога, изобразяваме на светите икони	3
За светите ангели	3
За светиите	4
Защо се наричаме християни	4
За кръстното знамение	4
За поклоните	5
Благословията на свещеника	5
МОЛИТВИ	6
Кратки молитви	6
Хвалебна молитва към Господа Бога	6
Молитвата на митаря	6
Молитва към Господ Иисус Христос	7
Молитва към Светия Дух	7
Ангелска песен към Пресвета Троица или „Трисвятое“	8
Славословие на Пресвета Троица	8
Молитва към Пресвета Троица	8
Господня молитва	8
Ангелско приветствие към Божията Майка	9
Похвална песен в чест на Света Богородица	10
Молитви към Пресвета Богородица	10
Молитва към Животворящия Кръст	10
Молитва към ангела пазител	11
Молитва към светията, чието име носим	11
Молитва за живите	11
Молитва за починалите	11
Молитва преди учение	11
Молитва след учение	12
Молитва преди ядене	12
Молитва след ядене	12
Утринна молитва	12
Вечерна молитва	12
Молитва към Честния Кръст Господен,	13
Молитви към Господ Иисус Христос,	13
Молитва преди Свето Причастие	13
Молитва на свети Ефрем Сирий	13
Символ на вярата	14
ИЗ СВЕЩЕНАТА ИСТОРИЯ НА СТАРИЯ ЗАВЕТ	17
Ангели	17
Видимият свят	17
Сътворението на човека	17
Земният рай	18
Животът на първите хора в рая	18

Грехопадението	18
Божият съд над съгрешилите	18
Как живели хората преди потопа	19
Потопът	19
Как живели хората след потопа	19
Синайското законодателство	20
История на еврейския народ	20
Пророците	20
Обяснение на названията „Стар“ и „Нов“ Завет	21
ИЗ СВЕЩЕНАТА ИСТОРИЯ НА НОВИЯ ЗАВЕТ	22
Рождество на Света Дева Мария	22
Въведение на Света Дева Мария в храма	22
Пресветата Дева Мария при Иосиф	22
Благовещение на Пресвета Дева Мария	22
Рождество на Иисус Христос	23
Поклонение на витлеемските пастири	23
Сретение Господне	23
Поклонение на влъхвите	24
Свети Иоан Кръстител	24
Кръщение на Господ Иисус Христос	24
Проповедта на Иисус Христос	25
Заповедите на блаженствата	25
Преображение Господне	26
Вход Господен в Иерусалим	26
Тайната Вечеря	27
Съдът, страданията и смъртта на Иисус Христос	27
Възкресение Христово	27
Възнесение Господне	28
Слизане на Светия Дух върху апостолите	28
Успение на Божията Майка	28
Въздвижение на Животворящия Господен Кръст	29
ЗА ТАЙНСТВОТА	30
Какво представляват тайнствата	30
Кръщение	30
Миропомазване	30
Причастие	30
Покаяние	31
Елеосвещение	31
Свещенство	31
Брак	32

Предисловие

Братя и сестри, пред Вас е една малка книжка, от която човек, пожелал да бъде православен християнин, може да почерпи първоначални сведения. Надяваме се, че тя ще Ви помогне да направите първите, най-трудните, но и най-благодатните, радостни стъпки в православния живот. Сигурно ще имате много различни въпроси, на които свещеникът от Вашата енория, пък и всеки друг свещенослужител, с голяма радост ще отговори. Той може да препоръча и други книги, които подробно ще Ви разкажат за онова, което Ви интересува. Но една книга е абсолютно необходимо да започнете да четете още сега. Тази книга е Новият Завет на нашия Господ Исус Христос, или накратко Евангелието. Неин Автор е Самият Бог и Той ще говори с Вас чрез нея и ще Ви просвещава със Своята благодат, ако, разбира се, я четете благоговейно и без да бързате, с желание да се приближите към Господа. Православните християни никога не престават да четат Новия Завет макар и по малко, по една глава, но всеки ден. Защото Божията Мъдрост е неизчерпаема и ние всеки път можем да намерим в Священото Писание не просто нещо ново, но онова, което е необходимо именно на нас и именно сега за личното ни спасение.

*Но дори Евангелието, а още повече другите книги, не могат да заменят живото общение с духовния отец. Без такова общение е немислим истинският духовен живот. И това е така не защото в Евангелието или в написаните от хората книги нещо липсва, а защото само Църквата чрез Светия Дух, Който винаги живее в нея по обещанието на **Христа**, може да ни научи да постигнем тайните, които крие в себе си Священото Писание.*

Започнете по малко да се молите, да постите, да посещавате църквата, да общувате с отеца, да се изповядвате, да се причастявате, да четете Евангелието и ще видите как ще се преобрази душата Ви, как всичко в нея ще засияе с новата, радостна светлина на вечния живот живота на Царството Божие, Царството Небесно. Ще видите и ще се убедите в това сами, от своя собствен опит.

А несъвършенствата на нашата книга, за които молим да ни простите, се дължат на това, че бързахме още сега да окажем поне донякъде помощ на многото хора, които в наше време идват в Църквата, но не знаят нищо за нашата вяра и за църковния живот. Ще се радваме, ако тя Ви помогне с нещо по нелекия, но благодатен път към спасението.

Манастирът "Параклит"

НАЧАЛНИ СВЕДЕНИЯ

За Бога

Всичко, което съществува във видимия и невидимия свят всичко това от нищо е сътворил Бог. Бог е най-висшето същество. Ние, хората, не можем напълно да Го постигнем със своя разум. Онова, което знаем за Бога, ни е открито от Самия Него.

Бог обича Своето творение и съобщава на човека всичко, което е нужно да знае. На човек е най-необходимо да познава Бога, защото само в единение с Него ние можем да достигнем истинско щастие отначало тук, на земята, а после да се сподобим и с Царството Небесно. Всичко, което Бог е открил за Самия Себе Си, за това, как да се приближим към Него и как да се спасим от вечна смърт, е било записано и събрано от свети хора в книгата, наречена **Свещено Писание** или **Библия**.

Най-тайнственото знание за Бога ни е съобщено от Самия Господ Исус Христос. Когато се явил на земята, Той открил на хората, че Бог е Един, но троичен по Лица, тоест по Личности: Бог Отец, Бог Син и Бог Дух Свети. Това не са три Бога, а Един в три лица. Отец, Син и Свети Дух имат една Същност (или Природа), тоест едно Божество. Отец, Син и Свети Дух съществуват неслято, но и неразделно Един от Друг. Затова ние наричаме Бог Единосъщна и Неразделна Троица. Всичките три Лица имат еднакво Божествено достойнство, съвечни са Едно на Друго и между тях няма нито старши, нито младши; както Бог Отец е истински Бог, така и Бог Син е истински Бог, така и Свети Дух е истински Бог.

Бог ни е открил за Себе Си, че е **безтелесен** и невидим за телесните очи **Дух** (Иоан 4:24), затова не можем да Го виждаме по естествен начин.

Бог е вечен (Пс. 89:3). Било е време, когато не е имало нито небе, нито земя и е съществувал само Бог, защото Той няма начало. Като няма начало, Той няма и край. Бог е бил винаги и винаги ще бъде и затова се нарича **вечен**.

Бог е всемогъщ (Лук. 1:37). Способностите на всяко същество, в това число и на човека, са ограничени. Само за Бога няма нищо невъзможно. Той е пожелал да сътвори света и го е сътворил от нищо с една Своя дума. Той може да направи всичко и затова се нарича **всемогъщ**.

Бог е всеприсъстващ (Пс. 138:7,12) и **всезнаещ** (1 Иоан. 3:20) Нашият Бог по всяко време се намира навсякъде. За Него няма нищо скрито. За Бог няма различие между деня и нощта: Той вижда всичко по всяко време не само това, което вършим, но и това, което мислим и желаем, и затова се нарича **всеприсъстващ** (намира се навсякъде) и **всезнаещ** (знае всичко).

Бог е всеблаг (Мат. 19:17). Бог обича всеки от нас така, както не ни обича никой човек. Той ни е сътворил и сега се грижи за нас като за Свои деца. Той пази нашето здраве, закриля ни от нещастия и ни дава всичко необходимо за нашия живот. И всичко това, което виждаме на небето и на земята, Господ е сътворил за благото и щастиято на хората, затова се нарича **всеблаг**.

Бог е всеправеден (Пс. 10:7) или в най-висша степен справедлив.

Бог е неизменяем (Иак. 1:17). Всичко в света се променя, остарява, унищожават се и само Бог, какъвто е бил винаги, такъв е и сега и такъв ще остане навеки.

Бог от нищо не се нуждае, напротив, Сам е източник на живота и всички блага за всички същества. Затова Той се нарича още и **всеблажен** (1 Тим. 6:15).

За молитвата

Молитвата е нашето общуване с Бога. Тя ни е необходима също толкова, колкото въздухът и храната. Всичко, което имаме, е от Бога и ние нямаме нищо свое: животът, способностите, здравето, храната и каквото и да е

друго ни се дава от Бога. Затова и в радост, и в скръб, и когато имаме нужда от нещо, трябва да се обръщаме с молитва към Него. А Господ е много добър и милостив към нас и ако с чисто сърце, с вяра и усърдие Го молим за нуждите си, Той непременно ще изпълни нашето желание и ще даде всичко, което ни е необходимо.

Лошо постъпват онези, които лениво се молят на Бога, защото те се отдалечават от Него.

Ако ние и близките ни сме здрави и пребиваваме в благополучие, ако има къде да живеем, какво да облечем и да ядем, трябва да прославяме Бога и да Му благодарим в нашите молитви.

Ако с нас се случи някакво нещастие, болест, беда или ни застигне нужда, трябва да молим помощ от Бога. А ако направим нещо лошо (съгрешим) и се провиним пред Бога, трябва да Го молим за прошка.

Кога Бог чува нашата молитва

Преди да пристъпим към молитва, ние трябва да се помирим с хората, на които сме сторили зло, и дори с онези, които ни се сърдят, и едва тогава с благоговение и внимание да застанем на молитва. По време на молитвата трябва да насочваме ума си така, че да не мисли за нищо друго, и сърцето ни да желае само едно по-добре да се помолим на Бога.

А ако молим, без да сме се помирили с ближните си, набързо, ако разговаряме или се смеем, нашата молитва ще бъде неприятна на Бога и Той няма да ни чуе.

Къде и кога може да се молим на Бога

Да се молим на Бога, можем навсякъде и винаги. Християнинът трябва да се моли ежедневно, сутрин и вечер, преди и след ядене, преди началото и след края на всяко дело. В неделните и празничните дни и в делниците, когато сме свободни от работата си, трябва да ходим за молитва в **Божия храм**, където се събират християни като нас там ние се молим заедно.

За храма

Храмът е Божий дом. В него пребивава особената благодат или милост Божия, която ни се подава чрез извършващите богослужението свещенослужители.

На външен вид храмът се отличава от обикновеното здание по това, че над него се извисява купол с кръст отгоре.

Отвътре храмът се разделя на три части: 1) при входа **притвор** или **нартика**; 2) **храм**, където застават молещите се и 3) **олтар**, където свещенослужителите извършват богослужението.

Олтарът се отделя от храма с **иконостас**, който има три врати; средните се наричат **царски**. Най-главното място в олтара е светият **престол**, върху който се извършва Тайнството на Светото Причастие. Най-важното богослужение при нас е **литургията**. На нея се споменава целият земен живот на Спасителя и се извършва **Тайнството Причастие**, което Сам Христос е установил на Тайната Вечеря.

Тайнството Причастие се състои в това, че в него с Божията благодат хлябът и виното се освещават и стават истинско Тяло и истинска Кръв Христови, като на вид остават **хляб и вино**, и в този вид на хляб и вино ние приемаме **истинското Тяло** и **истинската Кръв** на Спасителя, за да влезем в Царството Небесно.

За светите икони

В храма в иконостаса и по стените, и от източната страна на домовете ни се намират **светите икони**, пред които се молим.

Икони се наричат изображенията на Самия Бог, на Божията Майка, на ангелите или на светиите. Съществуват множество икони, от които нееднократно са ставали и стават чудеса, изцелявали са се и се изцеляват болни. Такива икони се наричат чудотворни.

Самият Спасител ни е дал Своето изображение. Като се умил, Той избърсал Своя пречист лик с кърпа и по чуден начин го отпечатал върху нея за болния княз Авгар. Когато князът се помолил пред това неръкотворно изображение на Спасителя, се изцелил от болестта си.

Трябва също да се знае, че ние трябва да се молим не на иконата, а на Бога или на светеца, изобразен върху нея.

Как се изобразява Бог на светите икони

Бог е невидим Дух, но Той се е въплътил и е станал човек, бил е видим за хората в Своя земен живот, а след възнесението на Небето се е явявал и се явява на светиите, тоест на онези, които имат чисто сърце и затова могат да Го видят (Мат. 5:8). Затова на иконите изобразяваме Бог във вида, в който се е явявал.

Пресветата Троица изобразяваме като трима юноши, седнали около маса. Това е така, защото някога Господ се явил на Авраам в образа на трима странници. А за да представим по-нагледно духовността на явилите се на Авраам, понякога ги изобразяваме с крила.

Бог Син се изобразява в образа, който е имал тогава, когато за нашето спасение е слязъл на земята и е станал човек: като младенец в ръцете на Божията Майка, като поучаващ народа, преобразяващ се, страдащ на кръста, възкръснал и възнасящ се.

Светият Дух се изобразява като **гълъб** върху иконата на Кръщение Господне, защото така е явил Себе Си по време на кръщението на Спасителя в Иордан от Иоан Кръстител, и във вид на **огнени езици** на иконата на Петдесетница, защото така е слязъл върху светите апостоли на петдесетия ден след възкресението на Исуса Христа.

Кого, освен Бога, изобразяваме на светите икони

Освен Бога ние изобразяваме на светите икони **Божията Майка, светите ангели и светите хора**.

Но на тях трябва да се молим не като на Бог, а като на близки до Бога, които са Му угодили със своя свят живот и поради любов към Него и към нас се застъпват за нас пред Бога. Ние трябва да ги молим да ни помагат със своите молитви, защото по техните свети молитви Господ по-скоро ще чуе и нашите грешни молитви.

Достойно за внимание е, че образът на Божията Майка, нарисуван от Господния ученик Лука, се е запазил до наши дни. Съществува предание, че когато Божията Майка видяла Своето изображение, казала: “Благодатта на Моя Син ще бъде с тази икона”. Ние се молим на Богородица и вярваме, че по Нейните молитви Бог ни прощава много неща и в много ни помага.

За светите ангели

В началото, когато още не са съществували нито светът, нито човекът, Бог е сътворил **светите ангели**.

Ангелите са безтелесни и безсмъртни духове, както и нашите души, но Бог ги е дарил с по-висши сили и способности, отколкото човека. Техният ум е по-съвършен от нашия. Те винаги изпълняват Божията воля, те са безгрешни и с Божията благодат са толкова утвърдени в доброто, че не могат да грешат.

На всеки християнин Бог дарува при кръщението **ангел пазител**, който невидимо закриля човека през целия му земен живот от бедни и напасти, предпазва го от грехове, пази го в страшния час на смъртта и не го оставя и след нея.

На иконите ангелите се изобразяват като красиви **юноши** в знак на тяхната духовна красота. Крилата им означават това, че те бързо изпълняват Божията воля.

За светиите

На иконите ние изобразяваме също и **светии**, или **Божии угодници**. Наричаме ги така, защото, докато са живели на земята, са угодили на Бога с праведния си живот.

Светиите имат различни наименования: **пророци, апостоли, мъченици, светители, преподобни, безсребреници, блажени и праведни**.

Пророци наричаме онези Божии светии, които по внушение на Светия Дух са откривали на хората Божията воля и са предсказвали бъдещото пришествие на Христа на земята.

Апостолите са най-близките ученици на Исус Христос. През времето на земния Си живот Той ги изпращал да проповядват, а после, след слизането на Светия Дух върху тях, те се отправили да проповядват християнската вяра по всички страни.

Мъченици са онези християни, които за вярата в Исуса Христа са приели жестоки мъчения и дори смърт. Ако след претърпените мъчения те са починали мирно, ние ги наричаме **изповедници**.

Светители са епископи или архиереи, угодили на Бога със своя праведен живот.

Преподобните са свети монаси, праведни хора, които са оставили живота в света и са угодили на Бога, като са пребивавали в девство, пост и молитва.

Безсребрениците са служили на ближните с безвъзмездно лекуване на болестите.

Праведните са водели праведен, богоугоден живот, докато подобно на нас са живеели в света.

Около главата на Спасителя, Божията Майка и светите Божии угодници на иконите и картините се изобразява сияние или кръг, който се нарича "ореол".

В ореола на Спасителя се поставят три букви **Ω Ω Ν**. Това е гръцка дума и в превод означава Вечносъществуващ, а вечно съществува само Един Бог.

Над главата на Божията Майка се поставят буквите **Μ Ρ Θ Υ**. Това са първите и последните букви на гръцките думи, които означават "Майка на Бога" или Божия Майка.

Защо се наричаме християни

Ние се наричаме християни, защото вярваме в нашия Господ Исус Христос и се стараем да живеем така, както Той ни е научил. Съдържанието на нашата вяра е изложено накратко в Символа на вярата.

За кръстното знамение

За да изразят своята вяра в разпънатия на кръста Исус Христос, по време на молитва християните с дясната си ръка изобразяват върху себе си знака на кръста, или кръстното знамение, а върху телата си носят кръст.

За кръстно знамение ние събираме пръстите на дясната си ръка по следния начин: допираме върховете на първите три пръста (палеца, показалеца и средния), а останалите два (безименния и малкия) свиваме към дланта.

Трите събрани първи пръста изразяват нашата вяра в Бог Отец, Бог Син и Бог Дух Свети като Единосъщна и Неразделна Троица, а двата пръста, поставени върху дланта, означават, че след идването Си на земята Синът Божий, бидейки Бог, е станал човек, тоест показват Неговите две природи Божествената и човешката. При кръстното знамение със събраните по този начин пръсти ние докосваме **челото** за освещаване на нашия ум, **гърдите** за освещаване на нашето сърце, после дясното и лявото **рамо** за освещаване на нашите телесни сили.

Нужно е да помним, че когато се осеняваме с кръстно знамение, трябва да го полагаме **правилно и без да бързаме**, иначе това ще бъде не изображение на кръста, а просто махане с ръка, на което се радват само бесовете. С небрежното полагане на кръстното знамение ние оскърбяваме Бога, като показваме своята непочтителност към Него, грешим и този грях се нарича **кошунство**.

Грехът е нарушаване на Божията воля, която ни е открита в Неговите свети **Заповеди**.

За поклоните

За да изразим пред Бога нашето благоговение и почитание към Него, по време на молитвата ние **стоим**, а не седим: само на болните и много възрастните се позволява да се молят седнали.

Като осъзнаваме своята греховност и недостойнство пред Бога, в знак на смирение ние съпровождаме молитвата си с поклони. Те биват **поясни**, когато свеждаме глава до кръста, и **земни**, когато, покланяйки се и заставайки на колене, докосваме с глава земята (пода).

Благословията на свещеника

Нашите духовни отци, епископите и свещениците, също ни осеняват с кръстно знамение и това осеняване се нарича **благословия**.

Когато свещеникът ни благославя, той събира пръстите си така, че те изобразяват буквите Ис. Хр., тоест Иисус Христос. За да получим благословията на свещеника, трябва да поставим ръцете си на кръст: дясната върху лявата, с длани, обърнати нагоре. След като я получим, ние целуваме благославящата ни ръка, защото чрез свещеника ни благославя Самият наш Господ Иисус Христос.

МОЛИТВИ

Кратки молитви

За да влезе в сърцето ни Божията благодат, ние трябва да го открием пред Бога в молитвата. По действието на тази благодат свети хора са съставили прекрасни молитви, които Църквата ни предлага, за да вървим по същия сигурен път към Бога, който вече е проправен от светиите.

Во имя Отца, и Сина, и Святого Духа. Амин¹.

В името на Отца, и Сина, и Светия Дух. Амин.

Тази молитва се нарича начална, защото я произнасяме преди всички други, в началото на молитвословието. В нея молим Бог Отец, Бог Син и Бог Дух Свети, тоест Пресветата Троица, да ни благослови за предстоящото дело със Своето име.

Господи, благослови!

Тази молитва произнасяме при започването на всяко дело.

Господи, помилуй!

Помилуй: бъди милостив.

Това е една от най-древните християнски молитви. Лесно може да я запомни и малко дете; произнасяме я, когато си спомняме своите грехове. За прослава на Света Троица ние, християните, произнасяме тази молитва три пъти. Произнасяме я също и 12 пъти, като изпросваме от Бога благословение във всеки час на деня и нощта, и 40 пъти за освещаване на целия ни живот.

Хвалебна молитва към Господа Бога

Слава Тебе, Боже наш, слава Тебе!

Слава на Тебе, Боже наш, слава на Тебе!

В тази молитва ние прославяме Господа. Тя може да се каже и по-кратко: **Слава Богу**. Възнеся се след края на делото в знак на нашата благодарност към Бога заради милостите, които ни оказва.

Молитвата на митаря

Боже, милостив буди мне грешному.

Боже, бъди милостив към мене грешника.

Това е молитвата на митаря (събирач на данъци), който се покаял за греховете си и получил прошка. Тя е взета от притчата, която Спасителят веднъж разказал на хората за тяхно вразумление. Ето тази притча. Двама души влезли в храма да се помолят. Единият бил фарисей, а другият митар. Фарисеят застанал

¹Често употребяваните молитви са дадени на църковнославянски (с български букви) и на български език. По-важните църковнославянски думи са преведени и обяснени отделно.

най-отпред и се молел на Бога така: “Боже, благодаря Ти, че не съм такъв грешник, като тоя митар, давам десятък от имота си на бедните и поста два пъти в седмицата”. А митарят, съзнавайки, че е грешен, стоял при входа на храма и дори не смеел да повдигне очи към небето. Той се удрял в гърдите и казал: **Боже, бъди милостив към мене, грешника!** И молитвата на смирения митар била по-приятна на Бога, отколкото молитвата на гордия фарисей.

Молитва към Господ Исус Христос

Господи Исусе Христе, Сыне Божий, молитв ради Пречистыя Твоея Матере и всех святых, помилуй нас. Амин.

Господи Исусе Христе, Сине Божий, заради молитвите на Твоята Пречиста Майка и на всички светии, помилуй нас. Амин.

Исус Христос е Син Божий. Той е наш истински Бог, както Бог Отец и Свети Дух. По повеление на Ангела Богомладенецът бил наречен Исус, защото на староеврейски език това означавало “Спасител”. Името Му предвещавало, че Той ще ни спаси от греховете. Затова, бидейки Син Божий, без да престава да бъде Бог, Той се родил от Пресвета Дева Мария и станал същият човек като нас, само че бил безгрешен. За да ни дарува възможността да се освободим от властта на греха и вечните мъки, от любов към нас, грешните, Той пострадал за нас, умрял на кръста и възкръснал на третия ден.

Като съзнаваме своята греховност и не се надяваме на силата на своите молитви, с тази молитва ние изпросваме от всички светии и от Божията Майка, Която има особена благодат със застъпничеството Си пред Своя Син да спасява нас, грешните, да бъдат ходатаи за нас пред нашия Спасител.

Нашият Спасител се нарича Христос (Помазаник), защото в пълна мяра е получил онези дарове на Светия Дух, които в Стария Завет чрез помазване са получавали царете, пророците и първосвещениците.

Молитва към Светия Дух

Царю Небесный, Утешителю, Душе истины, Иже везде сый и вся исполняй, Сокровище благих и жизни Подателю, прииди и вселися в ны, и очисти ны от всякия скверны, и спаси, Блаже, души наша.

Царю небесни, Утешителю, Душе на истината, Който си навсякъде и всичко изпълваш, Съкровище на благата и Подателю на живота, дойди и все всели в нас, и ни очисти от всяка сквернота и спаси, Благий, нашите души.

С тази молитва ние се молим на Светия Дух.

Ние наричаме Светия Дух **Цар небесен**, защото Той като Бог невидимо царува над нас, владее нас и целия свят. Наричаме Го **Утешител**, защото ни утешава в скърбите и несгодите, както е утешил и апостолите на десетия ден след Възнесението на Исуса Христа на небето. Наричаме Го **Дух на истината**, защото като Свети Дух научава всички само на истина, на правда, само на това, което е полезно за нас, и служи за нашето спасение. Като Бог Той се намира навсякъде и изпълва със Себе Си всичко: **Иже везде сый и вся исполняй**. Като Управляващ целия свят, Той всичко вижда и подава това, каквото е нужно. Той е **Съкровище на благата**, тоест пазител на всички благоденствия, източник на всичко добро, което единствено ни е необходимо. Ние Го наричаме **Подател на живота**, защото всичко в света живее и се движи от Светия Дух, тоест всичко от Него получава живот, и особено хората получават от Него духовен, свят и вечен живот, като се очистват чрез Него от греховете си. И понеже Светият Дух притежава такива дивни свойства: намира се навсякъде, всичко изпълва със Своята благодат и дава живот на всички, ние се обръщаме към Него с такива молби: **Дойди и се всели в нас**, тоест постоянно пребивавай в нас като в Свой храм; **Очисти ни от всяка сквернота**, тоест от греха, направи ни свети, достойни за Твоето пребиваване в нас; **Спаси, Благий, нашите души** от онези наказания, които се полагат за греховете, и така ни дарувай Царството Небесно.

Ангелска песен към Пресвета Троица или „Трисвято“

Святы Боже, Святы Крепкий, Святы Безсмертный, помилуй нас.

Светий Боже, Светий Крепки, Светий Безсмъртни, помилуй нас.

Тази молитва трябва да се чете три пъти в чест на трите Лица на Света Троица. Нарича се **Ангелска песен**, защото я пеят светите ангели, които окръжават Божия престол на небето. Вярващите в Христа започнали да я употребяват 400 години след Рождество Христово. В Константинопол станало силно земетресение, което разрушило къщи и цели квартали. Уплашеният цар и народът се обърнали към Бога с молитва. По време на общото молитвословие пред очите на всички едно момче било вдигнато от невидима сила на небето, а после отново спуснато невредимо на земята. То разказало на заобиколилия го народ, че на небето чуло светите ангели да пеят: **Светий Боже, Светий Крепки, Светий Безсмъртни**. Умилените хора повторили тази молитва, добавили: **помилуй нас**, и земетресението престанало.

В тази молитва **Бог** ние наричаме Бога Отец; **Крепки** Божия Син, защото Той е също толкова всемогъщ, както и Бог Отец, макар по човешко естество да е пострадал и умрял; **Безсмъртни** Светия Дух, защото Той не само е вечен, както Отец и Син, но дава живот на всички твари и безсмъртен живот на човеците.

Тъй като в тази молитва думата **Светий** се повтаря три пъти, тя се нарича също и **Трисвято**.

Славословие на Пресвета Троица

Слава Отцу, и Сыну, и Святому Духу, и ныне и присно, и во веки веков. Аминь.

Слава на Отца и Сина и Светия Дух, и сега и винаги, и во веки веков. Амин.

В тази молитва ние славим Бога, явил се на хората в три Лица: като Отец, Син и Свети Дух, на Които принадлежи еднаква чест и слава.

Молитва към Пресвета Троица

Пресвятая Троице, помилуй нас; Господи, очисти грехи наша; Владыко, прости беззакония наша; Святыи, посети и исцели немощи наша, имене Твоего ради.

Пресвета Троице, помилуй нас; Господи, очисти греховете ни; Владико, прости беззаконията ни; Светий, посети и изцери немощите ни, заради Твоето име.

Тази молитва е просителна. В нея ние се обръщаме отначало към всичките три Лица заедно, а после и към всяко Лице на Света Троица: към Бог Отец, за да очисти греховете ни; към Бог Син, за да прости нашите беззакония, и към Бог Дух Свети, за да посети и изцели нашите немощи.

А думите **заради Твоето име** се отнасят отново към всичките три Лица на Света Троица: тъй като Бог е Един, и Неговото име е едно, затова казваме “името”, а не “имената Ти”.

Господня молитва

Отче наш, Иже еси на небесех! Да святится имя Твое. Да приидет царствие Твое. Да будет воля Твоя, яко на небеси и на земли. Хлеб наш насущный даждь нам днесь. И остави нам долги наша, якоже и

мы оставляем должником нашим. И не введи нас во искушение. Но избави нас от лукавого. Яко Твое есть царство, и сила, и слава во веки. Аминь.

Отче наш, Който си на небесата! Да се свети Твоето име; да дойде Твоето царство; да бъде Твоята воля, както на небето, тъй и на земята; насъщния ни хляб дай ни днес; и прости нам дълговете ни, както и ние прощаваме на длъжниците си; и не въведи нас в изкушение, но избави ни от лукавия; защото Твое е царството, и силата, и славата во веки. Амин.

В тази молитва ние се обръщаме към Бог Отец.

Тя се нарича **Господня**, защото Сам Господ Исус Христос я дал на учениците Си, когато те поискали да ги научи как да се молят.

Тази молитва може условно да се раздели на призоваване, 7 прошения, или молби, и славословие.

Призоваване: **Отче наш, Който си на небесата!**

С тези думи ние се обръщаме към Бог Отец и като Го наричаме Небесен Отец, Го призоваваме да изслуша нашите молби, или прошения.

Първо прошение: **Да се свети Твоето Име**, тоест помогни ни да живеем свято и със светите си дела да прославяме Твоето име.

2. **Да дойде Твоето царство** удостой ни с Твоето царство небесно и тук, на земята: царувай в нас и ни управлявай.

3. **Да бъде Твоята воля, както на небето, тъй и на земята** нека всичко да бъде не така, както искаме ние, а както е угодно на Тебе, и ни помогни да приемаме и изпълняваме Твоята свята воля също тъй безпрекословно и без ропот, както я изпълняват ангелите на небето.

4. **Насъщния ни хляб дай ни днес**, тоест подай ни за този ден, за днес, всичко необходимо за нашия живот: и храна, и дрехи, и жилище, и особено Твоето Пречисто Тяло и Честна Кръв в Тайнството на Светото Причастие.

5. **И прости нам дълговете ни, както и ние прощаваме на длъжниците си** прости греховете ни така, както и ние прощаваме на онези, които са ни оскърбили или обидили.

6. **И не въведи нас в изкушение** не допускай до нас изпитания, които не умеем да претърпяваме; помогни ни да преодоляваме съблазните, когато се случат.

7. **Но избави ни от лукавия** избави ни от всяко зло в този свят и от виновника за злото дявола, който винаги е готов да ни погуби.

Славословие: **Защото Твое е царството, и силата, и славата во веки. Амин.**

Тъй като на Тебе (Бога) принадлежи царството, и силата, и вечната слава. Истина, така е.

Ангелско приветствие към Божиата Майка

Богородице Дево, радуйся, Благодатная Марие, Господь с Тобою, благословена Ты в женах и благословен плод чрева Твоего, яко Спаса родила еси душ наших.

Богородице Дево, радвай се! Благодатна Марио, Господ е с Тебе! Благословена си Ти между жените, и благословен е плодът на Твоята утроба, защото роди Спасителя на нашите души.

Тази молитва е към Пресвета Богородица, Която ние наричаме благодатна и благословена между всички жени, защото от Нея благоволи или пожела да се роди Спасителят, нашият Господ Иисус Христос, Синът Божий.

Този молитвата се нарича още и архангелско приветствие, защото в нея се съдържат думите на архангел Гавриил: **Радвай се, благодатна! Господ е с тебе**, които той казал на Дева Мария, когато ѝ се явил в град Назарет, за да ѝ възвести великата радост, че от Нея ще се роди Спасителят на света. Думите: **благословена си ти между жените и благословен е плодът на твоята утроба**, първа казала на Дева Мария праведната Елисавета, майката на свети Иоан Кръстител. Дева Мария се нарича Богородица, защото родилият се от Нея Иисус Христос е наш Истински Бог.

Тя се нарича Дева, защото преди раждането на Христа била Дева и по време на раждането и след него останала същата, тъй като дала на Бога обет за девственост и целомъдрие, и пребивавайки завинаги Дева, родила Своя Син от Дух Свети по чудесен начин.

Похвална песен в чест на Света Богородица

Достойно естъ яко воистину блажити Тя Богородицу, присноблаженную и пренепорочную и Матерь Бога нашего. Честнейшую Херувим и славнейшую без сравнения Серафим, без истления Бога Слова рождшую, сущую Богородицу Тя величаем.

Достойно е, наистина, да Те облажаваме, Богородице, винаги блажена и пренепорочна и Майка на нашия Бог. По-чтима от Херувимите и несравнено по-славна от Серафимите, нетленно родила Бог Слово, същинска Богородица Те величаем.

В тази молитва ние възхваляваме Богородица като Майка на нашия Бог, винаги блажена и напълно безгрешна, и Я величаем за това, че със Своята чест (честнейшую) и слава (славнейшую) превъзхожда и най-висшите ангели: херувимите и серафимите. Тя без болки, по чуден начин от Дух Свети родила Иисуса Христа, Който станал човек. Но същевременно Той е и Син Божий, слязъл от небесата, и затова Тя е истинска Богородица.

Молитви към Пресвета Богородица

Преславна Приснодево, Майко на Христа Бога, принеси нашата молитва пред Твоя Син и наш Бог, за да спаси чрез Тебе нашите души.

Всичкото си упование на Тебе възлагам, Майко Божия, запази ме под Твоя покров.

Богородице Дево, не отхвърляй мене грешния, който търси Твоята помощ и Твоето застъпничество. Понеже на Тебе се надява душата ми, помилуй ме!

Отвори ни вратите на милосърдието, благословена Богородице, та като се надяваме на Тебе, да не погинем, но да се избавим чрез Тебе от беди, защото Ти си спасение на християнския род.

Към Твоята милост прибягваме, Богородице Дево, не отхвърляй нашите молитви в скърбите, но ни избави от беди, защото Ти едничка си чиста и благословена.

Молитва към Животворящия Кръст

Спаси, Господи, люди Твоя и благослови достояние Твое; победы православным христианам на сопротивных даруя, и Твое сохраняя Крестом Твоим жительство.

Спаси, Господи, Твоите люде и благослови Твоето достойние, като даруваш на православните християни победа над враговете и ги запазваш със силата на Твоя Кръст.

В тази молитва ние молим Бог да спаси нас, Неговите люде, и да благослови нашата страна с велики милости, да дарува победа над враговете и изобщо да пази цялата ни държава със силата на Своя Кръст.

Молитва към ангела пазител

Ангеле Божий, Свети мой Пазителю, Който Бог ми даде от небесата, за да ме пазиш, усърдно те моля: просвети ме днес, опази ме от всяко зло и ме настави към добри дела и по пътя на спасението. Амин.

На всеки християнин при кръщението Бог е дал ангел пазител, който невидимо охранява човека от всяко зло. Затова ние трябва всеки ден да молим ангела да ни опази и помилва.

Молитва към светията, чието име носим

Преподобни отче (преподобна майко) (името), моли Бога за мене, понеже усърдно прибягвам към тебе, бърз помощник (помощница) и молител (молителка) за душата ми.

Освен към ангела пазител, ние трябва да отправяме молитва и към онзи светец, чието име носим, защото той също винаги се моли на Бога за нас.

На всеки християнин, когато приеме тайнството на Светото Кръщение, Светата Църква дава светец за помощник и покровител. Той се грижи за новородения като любяща майка и го пази от всички беди и нещастия, които се случват с човек на земята.

Молитва за живите

Спаси, Господи, и помилуй моя духовен отец (*името*), моите родители, сродници, началници, наставници, благодетели и всички православни християни.

Духовен отец: свещеникът, при който се изповядваме; наставници: учители; **благодетели:** всички онези, които ни правят добро и ни помагат.

Молитва за починалите

Упокой заедно със светиите, Христе, душите на Твоите раби там, където няма болка, нито скръб, нито въздишки, но живот безконечен.

Молитва преди учение

Преблагий Господи! Изпрати ни благодатта на Светия Твой Дух, Който надарява и укрепява нашите душевни сили, за да можем, като слушаме преподаваното ни учение, да израснем за слава на Тебе, нашия Създател, за утеха на нашите родители и за полза на Църквата и Отечеството. Амин!

Това е молитва към Бог Отец, Когото наричаме Създател, тоест Творец. В нея Го молим да ни изпрати Светия Дух, Който да укрепи със Своята благодат нашите душевни сили (ума, сърцето и волята), та като слушаме

с внимание преподаваното ни учение, да израснем предани синове на Църквата, верни слуги на своето отечество и да бъдем утешение за нашите родители.

Вместо тази молитва преди учение може да се чете молитвата към Светия Дух: Царю небесни...

Молитва след учение

Благодарим Ти, Създателю наш, задето ни удостои с Твоята благодат, за да внимаваме в учението. Благослови нашите началници, родители и учители, които ни ръководят в познание на доброто, като ни дадеш сила и здраве, за да продължим това учение. Амин!

Това е молитва към Бог Отец. В нея отначало благодарим на Бога за това, че ни е пратил помощ да разберем преподаваното учение. После Го молим да прати милостта Си на нашите началници, родители и учители, които ни дават възможност да познаем всичко добро и полезно, а на нас да ни дарува здраве и желание с успех да продължим учението.

Вместо тази молитва след учение може да се чете: Достойно ест...

Молитва преди ядене

На всички очите, Господи, се уповават на Тебе, и Ти своевременно им даваш храна; отваряш щедрата Си ръка и изпълваш с милост всичко живо.

В тази молитва изразяваме увереност в това, че Бог своевременно ще ни даде храна, понеже не само на хората, но и на всички живи твари Той подава всичко, необходимо за живота.

Вместо нея преди ядене може да се чете Господнята молитва: Отче наш...

Молитва след ядене

Благодарим Ти, Христе, Боже наш, че ни насити с Твоите земни блага: не ни лишавай и от небесното Си царство. Амин!

В тази молитва благодарим на Бога, че ни е нахранил, и Го молим след смъртта ни да не ни лишава и от вечното блаженство.

Утринна молитва

Като станах от сън, към Тебе прибягвам, Владико Човеколюбче, и по Твоето милосърдие се подвизавам в Твоите дела. Моля Ти се: помагай ми през всяко време и във всяка работа, и ме избави от всяко светско зло и дяволски подтик, и ме спаси и въведи в Твоето вечно царство. Защото Ти си моят Създател и Промислител, и Подател на всяко добро. В Тебе е всичката ми надежда и на Тебе възнасям слава сега и винаги, и во веки веков. Амин!

Вечерна молитва

Господи, Боже наш, прости ми като благ и човеколюбец, каквото съгрехих през днешния ден с думи, дело и помисъл. Дай ми мирен и спокоен сън. Изпрати Твоя ангел пазител да ме закриля и пази от всяко зло,

защото Ти си пазител на душите и телата ни и на Тебе Отца, Сина и Светия Дух, въздаваме слава сега и винаги, и во веки веков. Амин!

Молитва към Честния Кръст Господен,

която се произнася преди сън до постелята

Да воскреснет Бог и расточатся враги Его, и да бежат от лица Его ненавидящие Его. Яко исчезает дым, да исчезнут, яко тает воск от лица огня: тако да погибнут беси от лица любящих Бога, и знаменующихся крестным знамением и в веселии глаголющих: Радуйся, Пречестный и Животворящий Кресте Господень, прогоняяй бесы силою на Тебе пропятого Господа нашего Иисуса Христа, во ад сшедшаго и поправшаго силу диаволю, и даровавшаго нам Тебе Крест Свой Честный на прогнание всякого супостата. О, Пречестный и Животворящий Кресте Господень! Помогай ми со святою Госпожею Девею Богородицею, и со всеми святыми во веки. Аминь.

Да се дигне Бог и да се разпръснат враговете Му, и да бягат от лицето Му, които Го мразят. Както дим се разнася да изчезнат, както восък от пламък огнен се топи тъй и бесовете да загинат от лицето на ония, които обичат Бога и се осеняват с кръстното знамение и с веселие казват: Радвай се, Пречестни и Животворящи Кръсте Господен, който прогонваш бесовете със силата на разпнатия на тебе наш Господ Иисус Христос, Който слезе в ада, унищожи силата на дявола и ни дарува Тебе, Своя честен Кръст, за прогонване на всеки враг и противник. О, Пречестни и Животворящи Кръсте Господен! Помагай ми с Пресвета Дева Богородица и с всички светии во веки. Амин!

Молитви към Господ Иисус Христос,

произнасяни преди сън в постелята

1. Огради ме, Господи, със силата на Твоя Честен и Животворящ Кръст и ме опази от всяко зло.
2. В Твоите ръце, предавам духа си, Господи Иисусе Христе, Боже мой: Ти ме благослови, Ти ме помилуй и ми дарувай живот вечен. Амин.

Молитва преди Свето Причастие

Вярвам, Господи, и изповядвам, че Ти си наистина Христос, Синът на живия Бог, Който дойде в света да спасиш грешниците, от които пръв съм аз. Вярвам още, че това е самото пречисто Твое Тяло и това е самата драгоценна Твоя Кръв. И тъй, моля Ти се: помилуй ме и ми прости прегрешенията, волни и неволни, извършени с дума или дело, съзнателно или несъзнателно, и ме удостой неосъдно да се причастая с пречистите Твои тайни, за прошка на греховете и за вечен живот. Амин.

На Твоята Тайна вечеря ме приеми за участник днес, Сине Божий. Защото няма да издам на враговете Ти тайната, нито целувка ще Ти дам като Иуда, но като разбойника Те изповядвам: Спомни си за мене, Господи, кога дойдеш в царството Си.

Да не ми бъде за съд или за осъждане причастяването с Твоите Свети Тайни, Господи, а за изцеление на душата и тялото.

Молитва на свети Ефрем Сирин

(Чете се по време на Великия пост)

Господи и Владыко живота моего, дух праздности, уныния, любоначалия и празднословия не даждь ми.

Дух же целомудрия, смиренномудрия, терпения и любви даруй ми, рабу Твоему.

Ей, господи Царю, даруй ми зрети моя прегрешения и не осуждати брата моего, яко благословен еси во веки веков. Аминь.

Господи и Владико на моя живот, не ми давай дух на празност, унииение, любоначалие и празнословие.

Но дарувай на мене, Твоя раб, дух на целомъдрие, смиреномъдрие, търпение и любов.

Да, Господи Царю, дай ми да виждам своите грехове и да не осъждам брата си, защото си благословен во веки веков. Амин.

Боже, очисти мя грешнаго.

Боже, очисти мене, грешния.

Символ на вярата

1-ви член. **Верую во единого Бога Отца, Вседержителя, Творца небу и земли, видимым же всем и невидимым.**

2. **И во единого Господа Иисуса Христа, Сына Божия, Единородного, Иже от Отца рожденного прежде всех век, Света от Света, Бога истинна от Бога истинна, рожденна, не сотворенна, единосущна Отцу, Им же вся быша.**

3. **Нас ради человек и нашего ради спасения сшедшаго с небес, и воплотившагося от Духа Свята и Марии Девы, и вочеловечшася;**

4. **Распятого же за ны при Понтийстем Пилате, и страдавша и погребенна.**

5. **И воскресшаго в третий ден, по писанием;**

6. **И восшедшаго на небеса, и седяща одесную Отца;**

7. **И паки грядущаго со славою судити живым и мертвым, его же царствию не будет конца.**

8. **И в Духа Святаго, Господа, животворящаго, Иже от Отца исходящаго, Иже со Отцем и Сыном спокланяема и сславима, глаголавшаго пророки.**

9. **Во едину святую, соборную и апостольскую Церковь.**

10. **Исповедую едино крещение во оставление грехов.**

11. **Чаю воскресения мертвых.**

12. **И жизни будущаго века. Аминь.**

Вярвам в един Бог Отец, Вседържител, Творец на небето и на земята, на всичко видимо и невидимо.

И в един Господ Иисус Христос, Сина Божий, Единородния, Който е роден от Отца преди всички векове: Светлина от Светлина, Бог истинен от Бог истинен, роден, несътворен, единосъщен с Отца и чрез Когото всичко е станало.

Който заради нас, човеците, и заради нашето спасение слезе от небесата и се възплъти от Дух Светий и Дева Мария, и стана човек;

И бе разпнат за нас от Пилат Понтийски, и страда, и бе погребан;

И възкръсна в третия ден, според Писанията;

И се възнесе на небесата, и седи отдясно на Отца;

И пак ще дойде със слава да съди живи и мъртви и царството Му не ще има край.

И в Духа Светаго, Господа, Животворящия, Който от Отца изхожда, Комуто се покланяме и Го славим наравно с Отца и Сина, и Който е говорил чрез пророците.

В една света вселенска и апостолска Църква.

Изповядвам едно кръщение за опрощаване на греховете.

Чакам възкресение на мъртвите.

И живот в бъдещия век! Амин.

1-ви член. **Вярвам в един Бог Отец:** аз вярвам, несъмнено признавам, че един е Бог, прославян в Света Троица, Отец, Син и Свети Дух, и няма друг Бог освен Него. Затова вярвам в един Бог Отец. **Вседържител:** Вярвам, че Бог Отец държи всичко в Своята власт и управлява всичко в света. **Творец на небето и на земята:** Той е Творец на небето и земята, които е създал от нищо с една Своя дума. **На всичко видимо и невидимо:** Той е Творец на всичко, което виждаме, и на невидимото, което не можем да видим с очи, като например ангелите безплътните духове, и на човешката душа.

2-ри член. **И в един Господ Иисус Христос, Сина Божий:** също така вярвам и в един Господ Иисус Христос, че Той е Син Божий. **Единородния:** Той е един и единствен по естество Син на Бог Отец и няма и не може да има друг подобен на Него Син. **Който е роден от Отца преди всички векове:** вярвам, че Иисус Христос като Бог е роден от Бог Отец без майка още преди сътворението на света, от вечността, и е събезначален на Отца. **Светлина от Светлина:** както от слънцето изхождат лъчи и образуват с него една неразделна светлина, така от вечносъществуващата Светлина Отец, е възсияла и се родила същата такава Светлина Син, която просветява всеки човек, идващ на света (Иоан. 1:9). **Бог истинен от Бог истинен:** вярвам, че Иисус Христос е истински Бог, защото е роден от истинския Бог Отец. **Роден, несътворен:** вярвам, че Той е роден, а не сътворен подобно на ангелите или първите хора, както нечестиво са утвърждавали някои еретици лъжеучители. **Единосъщен с Отца:** че Той, като Син Божий, има една същност, една Божествена природа и едно Божествено естество с Бог Отец. **Чрез Когото всичко е станало:** чрез Него всичко е получило битие, от Него също всичко е сътворено, както и от Бог Отец.

3-ти член. **Който заради нас, човеците, и заради нашето спасение слезе от небесата:** вярвам, че Иисус Христос, Син Божий заради нас, хората, и заради нашето спасение е слязъл от небесата на земята при нас, грешните. **И се възплъти от Дух Светий и Дева Мария:** и Той се е възплътил, приел е плът, човешко естество, от Пречистата и Пренепорочна Дева Мария със силата, действието и слизането на Светия Дух върху Нея. **И стана човек:** и Той се е въчовечил, станал е истински, действителен човек, състоящ се от душа и тяло, във всичко подобен на нас освен греха, станал е Богочовек.

4-ти член. **И бе разпнат при Понтия Пилата:** напълно невинен е бил разпнат и прикован на кръста за нас, заради нашите грехове, при управителя Пилат Понтийски. **И страда:** Той е страдал, търпял е мъчения заради нас, бил е поругаван и бит и е изпитвал болка и скръб, претърпявайки всичко това. **И бе погребан:** Той е умрял, снели са Го от кръста и са Го погребали в каменна пещера или в гробница, според иудейския обичай; и Неговата свята душа се е спуснала в ада, за да избави душите, които с вяра са очаквали Неговото пришествие.

5-и член. **И възкръсна в третия ден:** и като Бог Той е възкръснал от мъртвите със силата на Своето Божество на третия ден след смъртта Си. **Според Писанията:** както са предсказвали Пророците в Писанието, в Словото Божие, и както Сам Той е говорил на учениците Си.

6-и член. **И се възнесе на небесата:** на четиридесетия ден след възкресението Си Той се е възнесъл на небето с пречистата Си плът. **И седи отдясно на Отца:** и е седнал от дясната страна на Бог Отец в Своето царство, приел е власт, сила и слава наравно с Бог Отец.

7-и член. **И пак ще дойде със слава:** и отново, повторно ще дойде при края на този свят на земята в Своята слава и заедно с всички Свети Ангели. **Да съди живи и мъртви:** за да съди всички хора, да въздаде на всеки според делата му; да съди както доживелите до този страшен ден, така и всички умрели отвека, които тогава ще възкръснат. **И царството Му не ще има край:** и царството на Христа, Царството Небесно, Царството на славата не ще има край.

8-и член. **И в Духа Светаго, Господа, Животворящия:** вярвам и в Бог Дух Свети, че Той е също такъв Господ на всичко, както Бог Отец и Бог Син животворящ, всичко оживяващ, на всичко даващ живот, сила и действие. **Който от Отца изхожда:** че Дух Свети от вечност изхожда само от Отца, както и Син предвечно е роден от Отца. **Комуто се покланяме и Го славим наравно с Отца и Сина:** че трябва да се покланяме на Духа Свети и да Го славим също така, както се покланяме на Отца и Сина; на Него подобава същата Божествена слава, чест и поклонение, както на Отца и Сина. **И Който е говорил чрез пророците:** че Дух Светий е говорил чрез пророците и апостолите; те не са писали и поучавали самостоятелно, но са били просвещавани от Светия Дух.

9-и член. **В една света вселенска и апостолска Църква:** аз вярвам още, че Господ е основал на земята Своята Църква или общество, събрание на истинно вярващите в Него, което се състои от пастири и паство; и че тази Църква е една, както е един Христос и едно е учението; тя е свята и чрез светите тайнства може да освещава и да прави свети всички, които принадлежат към нея; тя е съборна, всеобща, предназначена не за някой отделен народ, а за всички хора по цялата вселена; тя е апостолска, защото към нея са принадлежали самите апостоли, които са я утвърдили и разпространили по цялата земя.

10-и член. **Изповядвам едно кръщение за опрощаване на греховете:** открито признавам всички Църковни тайнства, като неповтаряемото кръщение, чрез което се подава опрощение на греховете, миропомазването, причащението, покаянието, свещенството, брака и елеосвещението.

11-и член. **Чакам възкресение на мъртвите:** очаквам възкресението на мъртвите, когато по призива на Архангелската тръба всички умрели от века ще станат от гробовете си.

12-и член. **И живот в бъдещия век:** очаквам също и друг живот, нескончаем и вечен живот на бъдещия век, когато праведниците ще просияят като слънце в царството на техния Отец, а нечестивите и неразкаялите се грешници ще идат във вечна мъка, в неугасим огън. **Амин:** истина, така е.

ИЗ СВЕЩЕНАТА ИСТОРИЯ НА СТАРИЯ ЗАВЕТ

Ангели

Преди видимия свят Бог е сътворил невидимия свят, или **ангелите**, тоест **бестелесните, безсмъртните добри духове**.

Но един от висшите ангели на име Деница се възгордял, престанал да се подчинява на Бога и съблазнил към същото някои други ангели. Тогава Бог низвергнал непокорните ангели от небето и те започнали да се наричат **зли духове**, или **бесове**, а техният глава **дявол**. Думата “дявол” означава “клеветник”, защото злият дух клеветял против човека и дори против самия Бог. Те не се разкаяли и всички се утвърдили в злото толкова, че вече не могат да вършат добро, отдалечили се от Бога и така сами се обрекли на вечни мъки. Според учението на светите отци от Бога е отпаднала една трета от ангелите.

Ангелите, които останали верни, се утвърдили в доброто, вече не могат да грешат и затова се наричат **свети ангели**. Те се различават помежду си по степента на съвършенство и вида на служението си и се разделят на няколко чина: едни се наричат ангели, други архангели, трети херувими и серафими и така нататък. Макар да имат различни имена, всички общо се наричат ангели. Гръцката дума “ангел” означава “вестител”. Бог ги изпраща да възвестяват на хората Неговата воля.

Видимият свят

След ангелите Бог сътворил **видимия свят**, тоест всичко онова, което виждаме на небето и на земята. Този свят, който Бог сътворил от нищо, отначало бил неустроен, а после Бог го устроил за шест дни така.

Бог рекъл: **“Да бъде светлина!”** И се явила светлина. Това бил **първият ден** на света.

На **втория ден** Бог създал **твърдта**, тоест онова прекрасно необятно пространство, което се намира над главите ни и се нарича небе.

На **третия ден** Бог **отделил водата от земята**, и се образували реките, езерата и моретата, а на сушата се появили **различни видове растения и дървета**.

На **четвъртия ден** Бог създал **слънцето**, за да осветява земята денем, и **луната и звездите**, които светят през нощта.

На **петия ден** по Божието слово във водите се появили **рибите**, а над земята полетели **птици**.

На **шестия ден** Бог създал **животните**, тоест добитъка, зверовете и земните гадина, които живеят на сушата, и накрая **човека**.

На **седмия ден** Бог престанал да твори и затова нарекъл този ден **събота**, което значи **покой**. Тогава Той заповядал и хората да почиват в този ден от делата си и да го посвещават на служение Нему и на ближните си, тоест освободил този ден от житейски дела, направил го празник.

След края на творението Бог започнал да се грижи за всичко сътворено, подавайки на всяка твар потребното за живот. Тази Божия грижа за света се нарича **Промисъл Божий**.

Сътворението на човека

Човекът е най-висшето творение на Бога. Той е създаден по образ и подобие Божие.

Името на първия човек било Адам, което значи “създаден от земна пръст”. Когато **Адам** по Божието повеление давал имена на всички земни твари и видял, че няма помощник, подобен нему, Бог му дал дълбок сън и щом той заспал, взел едно от ребрата му и създал жената. Адам я нарекъл **Ева**, тоест майка на хората. Бог благословил първите хора в рая и им казал: “Множете се, пълнете земята и господарувайте над нея”, и те станали мъж и жена.

Земният рай

Когато сътворил първите хора, Бог ги заселил в рая: с това име се нарича прекрасната градина, насадена от Самия Бог. Той им позволил да ядат от плодовете на всички райски дървета, но забранил да вкусват само от едно от дървото “**за познаване добро и зло**”. Такава била първата заповед към хората. Тя била дадена, за да изпита послушанието на първите хора и да укрепи волята им в това послушание към Бога.

Животът на първите хора в рая

Докато били в рая и слушали Бога, първите хора живеели в блаженство. Съвестта им била спокойна, сърцето им чисто, а разумът светъл. Те не познавали нито болести, нито смърт, и във всичко имали изобилие и доволство. Всички животни им се подчинявали. Но най-голямо блаженство за тях било постоянното им общуване с Бога.

Грехопадението

Дяволът завидял на първите хора и намислил да ги лиши от райското блаженство. Той приел образа на змия и когато Ева се разхождала в рая, я съблазнил да вкуси плода на дървото “**за познаване добро и зло**”, като обещал, че тогава тя и Адам ще станат подобни на Бога и ще знаят всичко. Прелъстена от обещанията на змията, Ева откъснала забранения плод и го изяла, а после дала на мъжа си и той ял. Така първите хора не послушали Бога и не изпълнили Неговите заповеди, тоест съгрешили. После те усетили срам и страх, както става с всички, които постъпват против своята съвест.

Божият съд над съгрешилите

Когато първите хора съгрешили, Бог им се явил в рая и започнал да ги призовава към покаяние, но те не се покаяли. Признавайки греха си, Адам прехвърлил вината върху Ева, а тя върху змията. Така човекът сам се отдалечил от Бога, източника на всяко благо. А дяволът с това свое ново престъпление още повече умножил вината си. Тогава Бог ги наказал.

На Ева рекъл: “**С болки ще раждаш деца и ще бъдеш подчинена на мъжа си**”. На Адам казал: “**Заради твоя грях земята няма да е плодородна, както преди, и ти до смъртта си ще намираш препитание с тежък труд**”.

Бог не само изрекъл праведната Си присъда, но и обещал да прати на земята Спасител: “**Семето на жената ще порази главата на змията**”.

После Бог прогонил първите хора от рая и пред входа му поставил ангел с огнен меч. Това наказание заедно със самия грях на Адам и Ева преминало и върху цялото им потомство. Ето защо хората се раждат вече грешни и подлежат на всички последствия на греха: на нещастия, болести и смърт.

Но този Божий съд станал целебно средство. В Христа човек получава несравнимо повече, отколкото е изгубил в Адама.

Как живели хората преди потопа

Адам и Ева имали деца. Първият им син бил Каин, а вторият – Авел. Каин бил зъл и нечестив, а Авел – кротък и благочестив.

Веднъж от завист Каин убил Авел в полето. Бог го наказал, като вселил в него страх от всички.

Адам и Ева оплаквали загубата на благочестивия си син. За утешение Бог им дал трети син – Сит. Сит обичал Бога, бил кротък и добър. Неговите деца във всичко приличали на баща си и Господ ги възлюбил. А децата на Каин били нечестиви и зли, като баща си.

Изминало много време и благочестивото потомство на Сит се заразило с нечестие от Каиновите потомци. Накрая, нечестият сред човеците станал толкова голям, че верен на Бога останал само праведният **Ной** и семейството му. Бог решил да накаже с **потоп** всички хора, освен Ной и неговото семейство. Той ги пощадил заради праведния живот и ги оставил невредими на земята, за да се умножават хората.

Потопът

Всемирен потоп се нарича наводнението, което обхванало цялата земя. То било причинено от силния дъжд, който по Божие повеление непрестанно се изливал на земята четиридесет дни и нощи. Водите излезли от бреговете си и скрили не само земята, но и високите планини. И хората, и животните потънали. Спасил се само Ной с жената и семейството си.

Още преди потопа Бог му заповядал да построи ковчег, тоест кораб, подобен на дом, и в него те благополучно плавали през цялото време, докато потопът покривал земята. В ковчега имало птици и зверове от различни видове. Бог заповядал на Ной да ги вземе, за да ги спаси от наводнението.

Когато потопът свършил, Ной излязъл от ковчега, пуснал на воля птиците и животните и принесъл на Бога жертва за своето спасение. Бог приел жертвата му, повторил обета Си за Спасителя, обещал, че занаят няма да има потоп и като знак за изпълнение на обещаното посочил дъгата, която след дъжд се появява в облаците.

Как живели хората след потопа

От синовете на Ной: Сим, Хам и Иафет, хората на земята отново се умножили. Отначало всички живеели заедно и говорили един език.

Но се възгордели и намислили да построят град и в него кула, която да стига до небето. Тогава Бог смесил езиците им, така че те престанали да се разбират помежду си и били принудени да изоставят започнатия градеж и да се разпръснат на различни страни. Така възникнали различните народи, които говорят на различни езици.

Отначало хората помнели истинския Бог, но после постепенно започнали да забравят Господа, и накрая вместо на Него започнали да се покланят на слънцето, луната, звездите, рибите, птиците, на различни зверове и дори на изображения, направени от дърво, камък или метал, или на **идоли**.

В чест на идолите те строели храмове и принасяли жертви. Така на земята се появило **идолопоклонничеството**.

Само Авраам от потомството на Сим запазил вярата в истинския Бог и надеждата за обещания Спасител. За да опази вярата му, Бог го преселил в плодородната Ханаанска страна и му обещал да произведе от него голям народ, от който след време ще се роди обещаният на първите хора Спасител на света.

Авраам имал син Исаак, Исаак имал син Иаков, а Иаков имал 12 синове: от тях произлязъл избраният от Бога народ, който се наричал Еврейски или Израилски. Той се разделял на 12 колена, или родове, по броя на 12-те Иаковови синове.

Синайското законодателство

Случило се така, че Израилският народ живял 400 години в робство в Египетската земя. Но Господ не оставил народа Си и под предводителството на Моисей, великия водач и пророк, го извел от плена. На планината Синай Бог дал на Своя народ 10 заповеди.

1. **Аз съм Господ, Бог твой, да нямаш други богове, освен Мене.**
2. **Не си прави кумир и никакво изображение на онова, що е горе на небето, що е долу на земята, и що е във водата под земята; не им се кланяй и не им служи.**
3. **Не изговаряй напразно името на Господа, твоя Бог.**
4. **Помни съботния ден, за да го светиш; шест дена работи и върши в тях всичките си работи; а седмият ден е събота на Господа, твоя Бог.**
5. **Почитай баща си и майка си, за да ти бъде добре и за да живееш дълго на земята.**
6. **Не убивай.**
7. **Не прелюбодействуй.**
8. **Не кради.**
9. **Не лъжесвидетелствуй против ближния си.**
10. **Не пожелавай дома на ближния си; не пожелавай жената на ближния си, нито нивата му, нито роба му, ни робията му, ни вола му, ни осела му, нито някакъв негов добитък нищо, което е на ближния ти.**

Бог сам начертал тези заповеди на две каменни плочи, или скрижали, и ги дал на Моисей.

История на еврейския народ

Когато евреите се заселили в Ханаанската земя, която Бог обещал още на техния праотец Авраам, отначало те били управлявани от старейшини, после от съдии и накрая от царе. Бог Сам избирал царете и чрез помазване с елей те получавали от Него особена благодат, затова и управлявали народа с името и силата Божии. Ето най-изтъкнатите сред тях:

Благочестивият цар Давид. От неговия род впоследствие се родил Спасителят. Давид съставил свещената книга Псалтир, която ние употребяваме в богослужението.

Мъдрият цар Соломон. Той построил за Бога великолепен каменен храм в Иерусалим.

Преди пришествието на Спасителя цялата еврейска страна била завоювана от римляните и еврейският народ бил управляван от римски наместници, или управители.

Пророците

Макар евреите да получавали големи благодеяния от Бога, неведнъж се случвало да забравят за Него и вместо на Бога да се покланят на идоли. Тогава, за да ги вразуми, Бог избирал благочестиви хора и им давал

особената благодат на Светия Дух. Те изобличавали евреите в идолопоклонничество, призовавали ги към покаяние, вършели чудеса и предсказвали бъдещето, най-вече идването на Спасителя на света.

Тези хора се наричали пророци.

Най-забележителни сред тях били:

Илия, който строго изобличавал евреите заради идолопоклонството. За вразумяване на народа по неговата молитва Бог не давал нито дъжд, нито роса цели три и половина години.

Елисей, който извършил много чудеса. Той изцелил от проказа сирийския велможа Нееман и възкресил сина на една вдовица.

Исаия, който предсказал, че Спасителят ще се роди от Дева и ще пострада заради греховете на хората.

Михей предсказал, че Спасителят ще се роди в град Витлеем.

Даниил предсказал времето, когато трябва да се роди Спасителят.

Обяснение на названията „Стар“ и „Нов“ Завет

Старият Завет е най-древният договор на Бога с човека, по който Бог обещал на съгрешили хора Спасител и ги приготвял за Неговото приемане. Хората трябвало да вярват в Обещания и да очакват пришествието Му.

Изпълнението на това обещание и идването на Спасителя на земята се нарича **Нов Завет**, защото, когато се явил на земята, Иисус Христос сключил с хората нов завет или завещание, според което всички могат отново да получат изгубеното в рая блаженство. Този договор е безценен и ненарушим, защото негова цена е кръстната жертва на нашия Господ Иисус Христос, принесена за всички хора. Но само в Православната Църква всеки човек става причастен на Новия Завет. За всичко това се говори в Евангелието, което се и нарича също така “Нов Завет”.

ИЗ СВЕЩЕНАТА ИСТОРИЯ НА НОВИЯ ЗАВЕТ

Рождество на Света Дева Мария

(8 септември)

Когато приближавало времето да се роди Спасителят на света, в галилейския град Назарет живеел потомъкът на цар Давид Иоаким с жена си Анна. И двамата били благочестиви хора, доживели до дълбоки старини, но само едно си нямали деца. Дори в преклонна възраст те не преставали усърдно да молят Бог да им прати рожба и дали обещание, че ако желанието им се изпълни, ще дадат детето в храма за служение Богу.

Бог чул молитвата на праведниците: родила им се дъщеря, която нарекли Мария. Рождението ѝ донесло радост не само на Нейните родители, но и на всички хора, защото Тя била предопределена от Бога да стане Майка на Спасителя на света.

Въведение на Света Дева Мария в храма

(21 ноември)

Света Дева Мария навършила три години. Иоаким и Анна по своето обещание я завели в Иерусалимския храм. Приятелки на малката Мария я съпровождали със запалени свещи и свещени песни.

Тригодишната Мария сама се изкачила по стълбите на храма. Там я посрещнал първосвещеникът Захария и по внушение на Светия Дух я въвел в "Святая Светих", където можел да влиза само той, и то веднъж годишно. Света Дева Мария живяла в храма 11 години. Тук, далеч от света, Тя често и дълго се молела, прилежно четяла словото Божие, занимавала се с ръкоделие и строго пазела поста.

Божият Дух и светите ангели непрестанно охранявали Божествената Девица.

Пресветата Дева Мария при Иосиф

Когато навършила 14 години, според закона светата Дева трябвало или да се върне при родителите Си, или да се омъжи. Тя не желала да се омъжва, защото дала обещание завинаги да остане дева, а родителите ѝ вече били починали. Затова било решено тя да бъде поверена на грижите на Нейния роднина стареца Иосиф, който живеел в Назарет и бил дърводелец. В неговия дом Мария водела също такъв скромен и уединен живот, както в храма.

Благовещение на Пресвета Дева Мария

(25 март)

Веднъж света Дева Мария четяла свещената книга на пророк Исаия. Тогава ѝ се явил архангел Гавриил и казал: "Радвай се, благодатна, Господ е с Тебе, благословена си между жените! Ти ще родиш Син и ще го наречеш Иисус". Дева Мария отвърнала: "Как ще бъде това, когато не познавам мъж?"

Архангелът ѝ отговорил: "Дух Светий ще слезе върху Тебе и силата на Всевишния ще Те осени, затова и роденото ще бъде Свято и ще се нарече Син Божий".

Кротката Мария със смирение отговорила: "Ето рабинята Господня, нека бъде според думите ти". И архангелът си отишъл от Нея.

Православната Църква чества това събитие и празникът се нарича Благовещение, тоест добро, радостно известие.

Рождество на Иисус Христос

(25 декември)

И ето, когато дошло време да се роди Спасителят на света, сам Бог слязъл на земята и приел човешка плът, за да се издигне човекът на небето и да се обожестви.

Тогава еврейската страна била под властта на римляните. Римският цар заповядал да се направи преброяване на поданиците му и затова всеки трябвало да се запише в своя роден град.

Иосиф и Мария живеели в град Назарет, но били родом от Витлеем и отишли да се запишат там.

Когато светите пътници дошли в града, не могли да намерят свободен дом да пренощуват. Те били принудени да търсят място за нощувка и го намерили в една пещера недалеч от града, където при лошо време витлеемските пастири скривали стадата си.

В тази пещера от Дева се родил Спасителят на света. Светата Дева повила Божествения Младенец и Го сложила в яслите, където слагат храната за добитъка.

Тропар на Рождество Христово

Рождество Твое, Христе Боже наш, възсия мирови свет разума: в нем бо звездам служащи звездою учахуся Тебе кланятися Солнцу правды и Тебе ведети с высоты востока, Господи, слава Тебе.

Твоето рождество, Христе Боже наш, възсия на света светлината на разума; в него служещите на звездите се учеха от звездата да се покланят на Тебе, Слънцето на правдата, и да познават Тебе, Изтока от висините. Господи, слава на Тебе.

Изток е наречен Спасителят на света.

Поклонение на витлеемските пастири

Витлеемските пастири първи научили за рождението на Спасителя. В тази нощ им се явил ангел. Отначало те се уплашили, но той ги успокоил и казал: "Не бойте се, ето, благовестя ви голяма радост, която ще бъде не само за вас, но и за всички човеци: роди се Христос Бог, Спасителят на света. И ето ви знак: ще намерите Младенеца във вашата пещера да лежи в ясли". Щом изрекъл това, в небето се явили множество ангели, които пеели хвалебна песен на Бога:

"Слава във висините Богу, и на земята мир, между човеците благоволение". След това пастирите тръгнали към пещерата, за да се поклонят на Божествения Младенец.

Сретение Господне

(2 февруари)

На четиридесетия ден, както повелявал еврейският закон, света Дева Мария дошла с Младенеца Иисус в Иерусалимския храм, за да принесе на Бога откуп за първородната си рожба и благодарствена жертва за себе си.

Светата Дева била бедна и принесла в жертва два гълъба.

В храма ги посрещнал праведният старец Симеон, на когото Бог обещал да продължи живота, докато не види Спасителя. Симеон дошъл в храма и по внушение на Светия Дух познал в Младенеца обещания Спасител на света.

Старецът взел Иисус Христос на ръце и рекъл:

Сега отпускаш Твоя раб, Владико, според думата Си, смиром; защото очите ми видяха Твоего спасение, що си приготвил пред лицето на всички народи, светлина за просвета на езичниците, и слава на Твоя народ Израиля (Лук. 2:29-32).

“Сега мога да умра спокойно, защото с очите си видях Спасителя...”

В храма била и 84-годишната пророчица Анна – тя славела Господа и говорела за Него на всички, които очаквали пришествието на Спасителя.

Поклонение на влъхвите

След това, за да се поклонят на Иисус Христос, дошли влъхвите, или източните мъдреци, които наблюдавали звездите. Те забелязали, че на изток се появила необикновена звезда и решили, че появата ѝ означава раждането на очаквания от всички Спасител на света. И тъй като за Спасителя предсказвали иудейските пророци, те тръгнали към Иудея, за да Му се поклонят. Когато стигнали в Иерусалим и научили, че според пророчествата Той трябва да се роди във Витлеем, отишли там. Чудната звезда отново им се явила и вървяла пред тях, сякаш им показвала пътя. Във Витлеем тя се спряла над къщата, в която се намирал родилят се Иисус. Влъхвите влезли в къщата, поклонили се на Божествения Младенец и му принесли дарове: злато като на Цар, ливан (благоуханен тамян) като на Бог и смирна (благовония, употребяващи се при погребение) като на Човек, на Когото предстои да умре. А после се завърнали в страната си.

Свети Иоан Кръстител

Пророк Малахия предсказал, че непосредствено преди пришествието на Спасителя ще се яви велик пророк, който ще подготвя хората за приемането на Спасителя. Този пророк бил Иоан, синът на свещеника Захария и жена му Елисавета.

Иоан живеел в пустинята и водел строг постнически живот. Когато навършил 30 години, Бог го пратил на река Иордан, за да учи и да подготвя народа за пришествието на Спасителя.

Той казвал на хората: *Покайте се, защото се приближи царството небесно*, тоест Спасителят скоро ще дойде.

От всички страни идвали хора, за да послушат великия пророк, и той кръстил в река Иордан онези, които вярвали на думите му и се разкайвали за своите грехове. Затова го наричали Кръстител.

Кръщение на Господ Иисус Христос

(6 януари)

Иисус Христос навършил 30 години. Изпълнявайки волята на Небесния Си Отец, Той дошъл от Назарет на река Иордан, за да се кръсти от Иоан.

Иоан Го възпирал и казвал: “Не съм достоен да Те кръстя”. Но Иисус му рекъл: “Остави сега, ние трябва да изпълним волята на Моя Отец”. Тогава Иоан се подчинил и кръстил Иисуса Христа.

Когато Иисус излязъл от водата и Дух Светий като гълъб слязъл върху Него, от небесата се чул гласът на Бог Отец: *Този е Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение.*

В памет на това събитие в православната Църква е установен празник, който се нарича Кръщение Господне, а също и Богоявление, защото Бог за пръв път явил Себе Си в три Лица. Бог Отец говорел, Бог Син се

кръстил, а Бог Дух Светий слязъл върху Иисуса във вид на гълъб. На този празник във всички храмове се прави водосвет.

Тропар на Кръщение Господне

Во Иордане крещаящуся Тебе, Господи, Троическое явися поклонение. Родителев бо глас свидетельствоваше Тебе, возлюбленнаго Тя Сына именуя, и Дух, в виде голубине, извествоваше словесе утверждение. Явлейся, Христе Боже, и мир просвещей, слава Тебе.

Когато Ти, Господи, се кръщаваше в Иордан, се откри поклонението на Света Троица; гласът на Отца свидетелствуваше за Тебе, наричайки Те възлюбен Син, и Духът във вид на гълъб потвърждаваше словото. Христе Боже, явил се и просветил света, слава на Тебе.

Проповедта на Иисус Христос

След кръщението Си Господ Иисус Христос ходел по градове и села и проповядвал на хората, че е обещаният Спасител на света и спасението може да се достигне само чрез вяра и живот в Христа. "Никой не дохожда при Отца, освен чрез Мене".

Пътят към спасението започва от покаянието, тоест от осъзнаването на своята предишна греховност и от решимостта да се остави предишният живот. Целият живот на християнина е подвиг: той е постоянна борба със страстите, с греховните навици и наклонности.

Спасението е възможно само в Църквата, на която портите адови не ще надделеят. Тук в тайнствата, богослужението, и молитвите се дарува благодат, която освещава човека, дава сили за духовна борба и изцелява греховете.

А целта на живота, на целия този подвиг, е единението със Самия Бог. Защото само в Него Единия е вечният живот, а въвн от Него е вечната смърт.

Заповедите на блаженствата

1. **Блажени нищии духом: яко тех есть царствие небесное.**
2. **Блажени плачущии: яко тии утешатся.**
3. **Блажени кротцыи: яко тии наследят землю.**
4. **Блажени алчущии и жаждущии правды: яко тии насытятся.**
5. **Блажени милостивии, яко тии помиловани будут.**
6. **Блажени чистии сердцем: яко тии Бога узрят.**
7. **Блажени миротворцы, яко тии сынове Божии нарекутся.**
8. **Блажени изгнани правды ради: яко тех есть царствие небесное.**
9. **Блажени есте, егда поносят вас, и ижденут, и рекут всяк зол глагол на вы лжуще, Мене ради.**

Радуйтесь и веселитесь, яко мзда ваша многа на небесех.

1. **Блажени бедните духом, защото тяхно е царството небесно.**

2. Блажени плачещите, защото те ще се утешат.
3. Блажени кротките, защото те ще наследят земята.
4. Блажени гладните и жадните за правда, защото те ще се наситят
5. Блажени милостивите, защото те ще бъдат помилувани.
6. Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога.
7. Блажени миротворците, защото те ще се нарекат синове Божии.
8. Блажени изгонените заради правда, защото тяхно е царството небесно.
9. Блажени сте вие, когато ви похулят и изгонят, и кажат против вас лъжовно каква и да е лоша дума заради Мене.

Радвайте се и се веселете, защото голяма е наградата ви на небесата.

Преображение Господне

(6 август)

Малко преди кръстните Си страдания Господ Иисус Христос взел със Себе Си Своите ученици Петър, Иаков и Иоан и отишъл с тях на планината Тавор. И там, докато се молел, лицето Му изведнъж просияло като слънце, а дрехите Му станали бели като сняг. Явили се двамата пророци Моисей и Илия и беседвали с Него за предстоящите Му страдания.

Като видял Господа в необикновена светлина, тоест славата на Божеството на Спасителя, апостол Петър казал: “Господи, колко е добре да бъдем тук! Ако позволиш, ще направим три сенника: за Тебе, за Моисей и за Илия”. И още докато говорел, ги покрил светъл облак и се чул гласът на Бог Отец: “Този е Моят възлюбен Син, Него слушайте”.

Учениците в страх паднали на земята и лежали дотогава, докато Господ не ги вдигнал. Те станали и видели Иисуса Христа в Неговия обикновен вид.

На този празник в храма се освещават плодовете.

Вход Господен в Иерусалим

Шест дни преди еврейската Пасха Иисус Христос тържествено влязъл в Иерусалим. Преминавайки през Елеонската планина по пътя от Витания, Той пратил двама ученици да Му доведат от едно село ослица и осле. Когато те ги довели и ги наметнали с дрехите си, Иисус седнал на ослето и се отправил към Иерусалим. Многобройните тълпи народ, които съпровождали Господа, а също срещащите Го по пътя, във възторг, радост и благодарение викали: “Осанна (спасение) на Сина Давидов! Благословен Идещият в име Господне!” Мнозина постилали дрехите си пътя, а някои сечели палмови клонки и ги хвърляли пред Него. Дори децата по примера на своите бащи приветствали Господ с думите: “Осанна на Сина Давидов!”

Така Господ, окръжен с тържествуващ народ, пристигнал в Иерусалим и се отправил направо в храма. Той прогонил продавачите и купувачите на жертвени животни и им казал: “Защо направихте дома за молитва място за търговия?”

Тържествения вход на Иисус Христос Църквата празнува една седмица преди Великден. По време на всенощната литургия, след четенето на Евангелието се освещава вайя (върба) и се раздава на хората, затова празникът се нарича Неделя Вайя или Връбница.

Тайната Вечеря

В четвъртък, ден преди Своите страдания, Иисус Христос се събрал с учениците Си в един дом и там извършил **Тайнството Причастие**.

Той взел хляба, благословил го, преломил го на части, подал го на учениците и казал: *Вземете, яжте: това е Моето тяло, преломявано за оставяне на греховете*. После взел чаша с вино и като я подал на учениците, рекъл: *Пийте от нея всички, това е Моята Кръв, която се пролива за вас за опрощаване на греховете*.

Тези думи означават, че във вид на хляб и вино Спасителят е дал на Своите ученици Тялото и Кръвта Си, които на следващия ден предал на страдание и смърт заради нашите грехове. Как хлябът и виното са станали Тяло и Кръв на Господа, е тайна, непостижима дори за ангелите, затова и се нарича **тайнство**.

Като причастил апостолите, Господ казал: *Това правете за Мой спомен*, тоест заповядал им и после да извършват това тайнство. У нас то се извършва и сега и ще се извършва до скончание века при богослужението, наричано литургия.

Съдът, страданията и смъртта на Иисус Христос

След Тайната вечеря Господ Иисус Христос отишъл в Гетсиманската градина, за да се помоли. Тази нощ враговете на Христа Го хванали, вързали Го и Го довели на съд при първосвещениците. Макар Господ да нямал никаква вина, иудеите Го обвинявали в това, че нарича Себе Си Син Божий, и по тяхно настояване Пилат, управителят на Иудея, Го осъдил на смърт. В петък по обед воините довели Христа на Голготската планина и там Го разпнали на кръст между двама разбойници. Той понасял търпеливо всички мъчения и не само не роптаел против враговете Си, а дори се молел за тях. Накрая, след три часа мъки, Той умрял на кръста. В този миг слънцето помръкнало, земята се разтресла и много умрели възкръснали.

Като видял тези знамения, народът започнал да говори: "Наистина, Божий Син бил Тоя Човек!".

Именно тук, на кръста, се извършила тайната на спасението на човешкия род.

Възкресение Христово

Вечерта в петък двама тайни ученици, Иосиф и Никодим, погребали тялото на Христа в градината на Иосиф, в една нова, изсечена в скала гробница, а иудейските началници поставили войници да я пазят. На третия ден Господ Иисус Христос възкръснал.

После слязъл ангел от небето и отместил камъка от гроба. Лицето му блестяло като слънце и дрехите му били бели като сняг. Като видели ангела и празния гроб, стражите от страх паднали на земята, а някои побързали при началниците си, за да им разкажат за видяното. А началниците подкупили войниците и им заповядали да казват, че Христос не е възкръснал, а през нощта, докато те спели, дошли Неговите ученици и откраднали тялото Му. Войниците така и направили.

Когато стражите побягнали от страх, при гроба Господен дошли жени мироносици, за да помажат тялото на Христа с благовония, или миро. Явилият се ангел им показал празния гроб, разказал им за Христовото възкресение и ги пратил да съобщят за това на апостолите.

След това Господ Сам се явил на жените мироносици и няколко пъти се явявал на апостолите, показвал им раните Си, ял пред тях, беседвал с тях и така ги уверил в Своето възкресение. Като се явявал на учениците си, Господ ги укрепявал и им откривал тайните на Царството Небесно.

Тропар на Пасха

Христос воскресе из мъртвых, смъртию смърть поправ и суцим во гробех живот даровав.

Христос възкръсна от мъртвите, като със смърт смъртта потъпка, и на тези, които са в гробовете, живот дарува.

Христовото Възкресение, или Великден е най-великият от всички наши празници.

Възнесение Господне

На четиридесетия ден след възкресението Си Иисус Христос за последен път се явил на учениците си в Иерусалим и отишъл с тях на Елеонската планина. По пътя, като се прощавал с тях, Той им обещал да прати Светия Дух и им заповядал да тръгнат по света и да проповядват за Него на всички хора. Когато стигнали Елеонската планина, Христос започнал да благославя Своите ученици, като в същото време се издигал все по-високо и по-високо и накрая облак скрил Божествения им Учител. Учениците дълго стояли и гледали небето. Явили им се два ангела и им казали, че Иисус Христос се е възнесъл от тях на небето. Те се поклонили на Господа, завърнали се в Иерусалим и започнали да очакват обещания Свети Дух.

Слизане на Светия Дух върху апостолите

На десетия ден след Господнето възнесение всички ученици и Божията Майка се молели в Сионската горница, очаквайки слизането на Светия Дух. В третия час на деня, в деветия по наше време, изведнъж се чул шум като че от силен вятър и те видели над главите си огън, подобен на огнени езици. Това било слизането на Светия Дух, Когото обещал да прати Господ Иисус Христос, и апостолите разбрали цялото учение на Христа, станал им ясен смисълът на Боговъплъщението и кръстната жертва на Спасителя. Освен това те получили необикновена сила да вършат чудеса и способност да говорят на различни езици.

Шумът привлякъл към Сионската горница много хора. Апостол Петър излязъл при тях и обявил, че разпнатият Иисус е възкръснал и се е възнесъл на небето, а на тях, апостолите, е пратил Светия Дух. Проповедта на апостола действала на народа толкова силно, че в този ден повярвали и се кръстили около три хиляди души. Така било положено началото на Христовата Църква. После апостолите тръгнали с проповед за Иисус Христос по различни краища на света и навсякъде основавали църкви от повярвалите в Христа.

Понятие за Църквата

Църква се нарича установеното от Бога общество на православни християни, съединени помежду си с една вяра, свещеноначалие (йерархия) и тайнства.

Успение на Божията Майка

(15 август)

Божията Майка живяла на земята около шестдесет и четири години. След разпятието на Господа Тя живеела в Иерусалим в дома на апостол Иоан, любимия Господен ученик, който се грижел за нея като за своя родна майка.

Веднъж в Гетсиманската градина на Божията Майка се явил ангел и обявил, че след три дни ще дойде денят на нейната кончина. Тя започнала да се готви за смъртта, но много съжалявала, че не може да се сбогува с апостолите: по това време те проповядвали учението на Христа в различни страни. По Божие повеление всички апостоли, освен Тома, били събрани по чудесен начин в Иерусалим. Божията Майка се простила с тях и умряла така тихо, сякаш заспала, затова кончината ѝ се нарича **успение**. В мига на смъртта ѝ се явил Самият Господ Иисус Христос и взел нейната пречиста душа (на иконите тя се изобразява като младенец), а тялото ѝ апостолите погребали в пещерата, където бил положен старецът Иосиф.

След три дни дошъл апостол Тома и пожелал да се поклони на тялото Й. Но не го намерили в гроба, защото то било взето на небесата. В това апостолите се убедили, когато Божията Майка им се явила във въздуха, оръжана от ангели и казала: “Радвайте се! Винаги ще моля за вас Своя Син, вашия Бог”.

Въздвижение на Животворящия Господен Кръст

(14 септември)

Изминали повече от триста години след Христовото възкресение. През това време християнската вяра се разпространила сред езичниците от различни страни. Константин Велики пръв сред езическите императори приел християнската вяра.

Той имал благочестива майка, царица Елена. Тя пожелала да отиде в Палестина и да намери Кръста, на който бил разпнат Иисус Христос. Господ благословил нейното намерение и по указание на един стар свещеник тя намерила на възвишението Голгота три кръста, заровени в земята. За да се увери кой е истинският Христов кръст, царицата и духовенството решили да положат всеки от тях върху един умрял, когото по това време носели за погребение. Когато положили върху него Христовия кръст, мъртвият възкръснал. Скоро започнали да прииждат живеещите там християни, за да видят чудото и да се поклонят на Господния Кръст. Тогава, за да видят всички, патриарх Макарий издигнал високо Светия Кръст, и затова този празник се нарича **Въздвижение**.

Молитва на Кръста

Кресту Твоему покланяемся, Владыко, и святое воскресение Твое славим.

На Твоя Кръст се покланяме, Владико, и светото Твое възкресение славим.

ЗА ТАЙНСТВОТА

Какво представляват тайнствата

В деня на Света Петдесетница Светият Дух слязъл върху апостолите и това станало рожден ден на Светата Църква – обществото от хора, вярващи в Христа и живеещи в Христа. Живота на християнина в Църквата Спасителят е сравнил с лозовата клонка. Както тя е жива само когато е на лозата, така и християнинът е духовно жив, докато пребивава неразделно с Христа. Затова Църквата е истинско Тяло Христово в пълния смисъл на думата. Светата Църква е като че Божие семейство на земята. Тя пази в себе си и предава на встъпващите в нея онези дарове на Светия Дух, които са получили апостолите. Без помощта на Светия Дух ние сами не можем да направим нищо добро и затова Църквата във всички главни моменти на нашия живот особено моли Бога да ни дарува благодатта на Светия Дух. Тези църковни молитви и свещени действия, когато при видимото действие на свещеника, по молитвите на Църквата върху човека невидимо, тайно действия силата на Светия Дух, се наричат **тайнства**.

В църковния живот могат да се посочат следните тайнства: 1. Кръщение; 2. Миропомазване; 3. Причастие или Евхаристия; 4. Покаяние (Изповед); 5. Свещенство; 6. Брак; 7. Елеосвещение.

Освен това има още няколко обряда, които се наричат тайнодействия, например водосветът, монашеското пострижение и други, в които също се призовава благодатта на Светия Дух.

Кръщение

Първото тайнство в живота на християнина е **кръщението**. В него Светият Дух ни дава нов, духовен живот, и само след тайнството на кръщението ние се наричаме християни. Затова кръщението се прави колкото се може по-рано, обикновено при съвсем малки деца. При извършването на това тайнство кръстниците с кръщавания младенец на ръце и със запалени свещи застават около голям съд с вода, наречен купел. Те високо заявяват, изповядват своята вяра, като четат Символа на вярата, отричат се от дявола и всичките му дела и дават обещание да се стараят да изпълняват Божиите заповеди. После свещеникът освещава водата и три пъти потапя в нея младенеца с думите: “Кръщава се Божият раб (името) в името на Отца, Амин. И Сина, Амин. И Светаго Духа, Амин”.

Миропомазване

Новият живот, който получаваме в кръщението, трябва да бъде живот в Духа Свети, свят живот. Той изисква от човека постоянна духовна работа над себе си. За това са нужни духовни сили. Християнинът ги получава в тайнството **миропомазване**. Обикновено то се извършва над младенеца едновременно с кръщението. Свещеникът помазва кръстообразно със специално, осветено от епископ масло – свято миро, челото, очите, ушите, устата, ноздрите, гърдите, ръцете и краката на кръстения младенец, като всеки път произнася: “Печат дара Духа Святого. Амин”. Чрез това тайнство Светият Дух се вселява в душата и тялото на кръстения, освещава всичките му способности и му подава духовни сили, необходими за новия живот. След кръщението и помазването със свято миро, кръстниците с младенеца, водени от свещеника, обикалят три пъти купела. Това означава, че новият член на Църквата се е съединил с Нея завинаги.

Причастие

Както тялото умира, ако дълго време остава без естествена храна, така умира и душата, ако задълго е отлъчена от духовната храна. Тази духовна храна, без която е невъзможен християнският живот, ние получаваме в тайнството **причастие** или **евхаристия**. На това тайнство е посветено извършването на литургията. То се състои в това, че на Господ се принасят в жертва хляб и вино. Те се благославят и с

действието на Светия Дух се претворяват в Тяло и Кръв на нашия Господ Исус Христос. Тези Свети Дарове свещеникът дава на причастниците с думите: “Причастява се Божият раб (име) с честното и свято Тяло и Кръв на нашия Господ и Бог и Спасител Исус Христос за опрощаване на греховете и за вечен живот”. Това именно е Причастие. Като се причастяваме с Тялото и Кръвта Господни, ние приемаме Самия Господ Исус Христос. Към Светата Чаша трябва да пристъпваме с голямо благоговение и внимание. Когато свещеникът отваря Царските Двери, изнася Чашата и казва: “Со страхом Божиим верою и любовию приступите”, причастниците правят земен поклон, после повтарят след свещеника думите на молитвата преди причастие и пристъпват към светата Чаша, без да се кръстят, за да не я бутнат без да искат, и с ръце, скръстени на гърдите. След като се причастим, ние целуваме светата Чаша и отстъпваме встрани, където на специална маса е приготвено топло вино и парченца просфора, за да глътнем Причастието. Преди Причастието не бива нищо да се яде, нито да се пие, а след него, след края на литургията, причастниците изслушват или четат у дома специални благодарствени молитви. Църквата ни учи да се причастяваме на всички Господски и Богородични празници, на именния си ден, на Велики Четвъртък и на Великден, а желателно е и по-често на други празници или в неделните дни.

Покаяние

За да се причастим достойно и причащението със Светите Тайни да ни укрепява за свят живот, трябва да имаме искрено желание да не грешим и да съжаляваме за греховете, които вече сме извършили. Как да се покаем за тези грехове? За това е установено тайнството **покаяние** или изповед. Когато се подготвяме за него, трябва да се постараме да си припомним всичко, с което сме съгрешили против Бога, против ближните и против самите себе си. Трябва също да поискаме прошка от всеки, когото сме обидили. В молитвениците има специални молитви за изповядващите се, които се наричат “Покаен канон”. Каещият се трябва да осъзнава, че свещеникът е само свидетел на нашата изповед, а греховете си ние откриваме на Самия Бог и заедно със свещеника Го молим за прошка. Като разкаже на свещеника всичко лошо, което е вършел, говорел или мислел, и като изслуша неговото наставление, изповядващият се застава на колене, а свещеникът поставя на главата му епитрахила и чете разрешителна молитва, в която с името и властта на Господ Исус Христос му прощава греховете. С благодатта на Светия Дух всички те се умиват от душата и стават недействителни. Всички православни християни трябва да пристъпват към тайнството покаяние преди причастието, а също и когато съвестта ни изобличава в някакви грехове. Щом започнат да осъзнават своите лоши постъпки, децата също трябва задължително да се изповядват преди причастие.

Елеосвещение

До тайнството покаяние е близко тайнството **елеосвещение, или маслоосвещение**. То се извършва над онези, които са болни, и един път годишно, на Велика Сряда, над всички. В него с невидимата благодат се прощават греховете и се облекчават и изцеляват болестите на душата и тялото. Последованието на тайнството е следното: отначало се освещава маслото елеят, а после с него се помазва болният и всички присъстващи при извършването на тайнството. Преди помазването се четат откъси от Посланията на апостолите и от Евангелието и специална молитва. Това свещенодействие се извършва по възможност от няколко свещеници (седем).

Свещенство

Тайнствата кръщение, миропомазване, причастие, покаяние и елеосвещение се отнасят до живота на всеки християнин. Освен тях са установени още две тайнства, с които се благославя встъпването на особен жизнен път. Тайнството **свещенство** се извършва над човек, който става свещенослужител и получава особена благодат да извършва богослужение и тайнства над другите хора. При свещенослужителите има три степени. Най-високата степен са епископите, които са приемници на апостолите, управляват църквите и могат да извършват всички тайнства. В зависимост от това, какво място заема и какъв окръг управлява, епископът може да бъде епископ, архиепископ, митрополит или патриарх, но всичко това са различни наименования на един и същи сан епископския. Втората степен на свещенството заема който не може сам да извършва

тайнствата, а помага на свещеника. При извършването на тайнството свещенство по време на литургията епископът възлага ръцете си на главата на посвещавания и чете специална молитва, а после той бива облечен в подобаващите на неговия сан одежди. Свещенослужителите посвещават целия си живот на служение на Бога и на хората, те са получили благодат чрез апостолите от самия наш Господ Исус Христос и ние винаги трябва да се отнасяме към тях с особена любов и уважение.

Брак

Бракът е тайнство, в което се благославят мъжът и жената, когато стават съпрузи и основават християнско семейство. Редът на тайнството е следният: младоженците си разменят пръстени и изразяват желание да встъпят в брак. Свещеникът три пъти благославя и призовава Божията благословия и три пъти обикаля заедно с тях аналоя. По време на тайнството на брака младоженецът и младоженката стоят със запалени свещи в ръце и над главите им се държат венци. Християнският брак е свят, затова разводът е недопустим, освен в изключителни случаи когато е нарушена съпругеската вяроност.